

VILNIAUS UNIVERSITETAS
GAMTOS MOKSLŲ FAKULTETAS
EKOLOGIJOS IR APLINKOTYROS STUDIJŲ CENTRAS

Mindaugas Survila

**Pievų tvarkymo įtaka paukščių pasiskirstymui ir
gausumui Rusnės saloje**

EKOLOGIJOS SPEC.

Magistro darbas

Mokslinis vadovas
Doc. Dr. P. Mierauskas

VILNIUS, 2007

TURINYS

Įvadas	3
1. LITERATŪROS APŽVALGA.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
1.1. Pievų bendrijų kaita	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
1.2. Paukščių rūšių indikacinis tinkamumas	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
1.3. Sėjikinių paukščių populiacijų dinamika kintant pievų augalijai.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
1.3.1. Faktoriai, lemiantys tilvikinių paukščių gausumą ir rūšinę sudėtį.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
1.3.2. Gamtotvarkos įtaka paukščių gausumui	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
2. DARBO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
3. TYRIMŲ OBJEKTAS IR METODIKA	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
3.1. Trumpa tyrimo objekto charakteristika.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
3.2. Tyrinėtos vietovės aprašymas	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
3.3. Darbo medžiaga ir metodai.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
3.3.1. Monitoringų atlikimo laikas.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
3.3.2. Pievų augalijos aukščio ir nustatymas	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
3.3.4. Vertinimo taikymo galimybės.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
3.3.5. Geografinės informacinės sistemos (GIS)	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
3.3.6. Programinė įranga, naudota duomenų kompiuterinei analizei.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
4. DARBO REZULTATAI.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
4.1. Bendra pievose perinčių paukščių apžvalga	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
4.2. Rusnės salos nešienaujama pievų paukščių rūšinė sudėtis, gausumas ir dominavimas	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
4.3. Tvarkomų pievų paukščių rūšinė sudėtis, gausumas ir dominavimas.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
4.4. Tvarkomų ir netvarkomų pievų ypatumai ir jų poveikis rūšinei sudėčiai bei gausumui	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
4.5. Tvarkomų pievų paukščių erdvinė analizė	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
IŠVADOS	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
LITERATŪROS SĄRAŠAS	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
Santrauka.....	Klaida! Žymelė neapibrėžta.
Priedai	Klaida! Žymelė neapibrėžta.

Ivadas

Vidutinio klimato sąlygomis pievos yra nestabilios ekosistemos. Tačiau ganymas ir šienavimas sustabdo jų užaugimą krūmais ir medžiais. Praktiškai visoms (šlapioms, sausoms, užliejamoms) pievoms reikalingas tam tikro intensyvumo tvarkymo režimas, pagrįstas ekstensyviu ūkininkavimu, dėl kurio per ilgus dešimtmečius ar šimtmečius susidarė ir išliko įvairiarūšės pievų bendrijos (Stončius ir kt., 2001).

Lietuvoje retųjų tilvikinių paukščių populiacijos nyksta dėl pievų apleidimo, skirtingai nuo Europos Sąjungos šalių, kur pievų biotopų nykimo priežastis - sausinimas ir žemės ūkio intensyvinimas (LGF, 1996).

Dėl kolūkinės sistemos sugriuvimo ir žemės privatizacijos procesų dideli žemės ūkio naudmenų plotai liko be šeimininko ir sparčiai apauga aukštaūgėmis nitrofilinėmis žolėmis, nendrėmis, krūmais. Šis procesas būdingas daugeliui Rytų ir Centrinės Europos šalių.

Pasikeitus augalijos rūšinei sudėčiai pasikeitė ir paukščių rūšinė sudėtis bei gausumas.

2002 – 2006 metais Rusnės salos užliejamose pievose buvo tiriama pievų tvarkymo įtaka paukščių pasiskirstymui ir gausumui.

Tirtos pievos pasižymi dideliu derlingumu. Prieš 15 metų šiose pievose buvo šienaujama tris kartu per metus. Tačiau sužlugus sovietinei kolūkių sistemai ir dėl ekonominių bei socialinių priežasčių pievos buvo nustotos šienauti. Pievose padaugėjo maisto medžiagų, susidarė sąlygos, tinkamos nitrofilinių augalų augimui, todėl jos greitai apaugo aukštaūgėmis žolėmis ir krūmais. Pakitusios pievų bendrijos tapo nebetinkamos perėti atviriems plotams pirmenybę teikiančioms tilvikinių paukščių rūšims. Nuo 1993 iki 2000 metų minėtose vietose tilvikiniai paukščiai buvo beveik išnykę, nes teritoriją dengė daugiau kaip 2 m aukščio žoliniai augalai ir krūmai.

Lietuvos gamtos fondas 2001 metais pradėjo vykdyti pievų šienavimą (gamtotvarkinius darbus) 73 ha plote. Kontrolei buvo pasirinktos jau daugiau kaip 16 metų nešienaujamos pievos.

Darbe, apibendrinant 5 metų duomenys. Buvo tiriamas paukščių gausumas, dominavimas, rūšinė įvairovė. Taip pat, naudojantis geografinėmis informacinėmis

sistemomis (GIS), buvo apskaičiuotas priimtinausias paukščių perėjimui augalijos aukštis bei gruntinio vandens lygis.

Panašaus pobūdžio tyrimai yra atlikti Latvijoje (Opermanis et al., 1997). Tačiau autorius pateikė tik labai abstrakčius, kokybinius duomenis, nepateikė konkrečių rekomendacijų.

Šio darbo duomenys buvo pristatyti tarptautinėje konferencijoje “Biologinės įvairovės tyrimai ir išsaugojimas Baltijos regione” (Daugpilis, 2005 04 20 – 22)

Norėčiau padėkoti už suteiktas gyvenamąsias sąlygas Rusnės saloje Lengvinų šeimai; Gintautui Mozgeriui už konsultacijas GIS srityje; Audriui Aliukoniui, Rimvydui Šinkūnui už patarimus ruošiant mokslinį darbą; ir žinoma darbo vadovui – Pranui Mierauskui už suteiktus vertingus patarimus, materialinę pagalbą ir už malonų bendravimą.